

duidelijk aan waar een noot moet staan. Typ de tekst van uw noot aan het einde van uw bijdrage.

- 8 Als u literatuur gebruikt, let dan op het volgende:
 - directe verwijzing: ... noemt 't Hart (1997)
 - directe verwijzing bij citaat: ... (Bonset 1998, p. 114)
 - indirecte verwijzing: ... in de literatuur (Lammers 1991) vinden we...
 - twee auteurs: ... Witte & Rijlaarsdam (1996) zijn van mening...
 - meer dan twee auteurs: ... Verhoeven e.a. (1998) vinden ...
- 9 Als u naar literatuur verwijst, zorg dan voor een nauwkeurige, alfabetisch gerangschikte literatuurlijst. Titels van boeken en tijdschriften moeten gecursiveerd zijn. Vermeld bij een artikel uit een tijdschrift of verzamelbundel altijd de pagina's (zie voorbeeld).
- 10 In *Moer* worden de adressen van de auteurs afgedrukt. Vermeld daarom het volledige adres dat u geplaatst wilt zien.

Voorbeeld literatuurlijst

Bonset, H. e.a., *Nederlands in de basisvorming. Een praktische didactiek*. Bussum, Coutinho, 1995.

Couzijn, M., & G. Rijlaarsdam, 'Learning to read and write argumentative text by observation' in: G. Rijlaarsdam, H. van den Berg & M. Couzijn (eds.) *Effective teaching and learning of writing. Current trends in research*. Amsterdam, Amsterdam University Press, 1996, blz. 253-273.

Molen, H. van der, 'Zelfstandig leren. Een poging tot begripsverheldering' in: Stuurgroep Profiel Tweede Fase voortgezet onderwijs, *Organisatie in het studiehuis*. Den Haag, 1996, blz. 118-131.

Witte, Th., 'Vier nieuwe methoden voor de basisvorming Nederlands. Deel I: verantwoording' in: *Levende Talen*, nr. 470, mei/juni 1992, blz. 155-163.

Bezuinigingen in de Tweede Fase

Op verzoek van de ledenvergadering formuleert het VON-bestuur hierbij de problematiek met betrekking tot sluipende bezuinigingen in de Tweede Fase, alsook zijn standpunt in dezen en de vragen die de problematiek bij het bestuur oproept.

Waar gaat het om?

De studielastbenadering van de Tweede Fase schrijft voor dat leerlingen per schooljaar 1600 studielasturen (slu's) volmaken. Per vak is voorts voorgeschreven hoeveel slu's een leerling in dat vak gemiddeld moet maken. Het is aan de scholen om die studielast verder over de leerjaren te verdelen. Zo moet een havo-leerling 400 uur Nederlands en een vwo-leerling 480 uur Nederlands maken en kan de school dat bijvoorbeeld als volgt verdelen: 200 in havo-4 en 200 in havo-5; 160 in vwo-4, 160 in vwo-5 en 160 in vwo-6.

Dit zegt nog weinig over hoe de lessentabel eruit ziet. Als een school bijvoorbeeld havo-4-leerlingen 200 uur Nederlands laat maken, kan zij ervoor kiezen om die leerlingen drie of vier lesuren van vijftig minuten (of het eerste halfjaar vier en het tweede halfjaar drie) aan te bieden. Om te voorkomen dat scholen erg weinig lesuren aanbieden, heeft het ministerie slechts als grens gesteld dat zij verplicht zijn om ervoor te zorgen dat van de 1600 slu's die een leerling jaarlijks moet maken, 1000 slu's in 'onderwijstijd' gemaakt kunnen worden (in niet-examenklassen), waarbij 'onderwijstijd' opgevat kan worden als reguliere lesuren, contacturen, studeren onder toezicht, begeleidingsuren, toetsuren enz.

Officieel duurt het schooljaar 40 weken, van 40 klokuren (= 1600 slu's). Dit houdt in dat een school $1000/40 = 25$ klokuren per week onderwijstijd moet verzorgen. Omgerekend naar lesuren van vijftig minuten houdt dit in: $25 \times 60 = 1500$ minuten / $50 = 30$ lesuren.

Veel scholen nu – zo blijkt uit enig grondig rondspeuren – laten hun Tweede-Faseleerlingen echter geen 30 lessen op school doorbrengen, ook niet als je mentoruren, studiewerkijd (studieband, Daltonuren, inloopuren of hoe ze verder ook heten) en andere uren waarop voor de leerlingen een docent aanwezig is, meetelt. Terugrekenend kun je stellen dat ieder lesuur van vijftig minuten minder op jaarbasis $40 \times 50 = 2000$ minuten = 33 1/3 klokuren (slu's) minder inhoudt. Aangezien de leerling desondanks op jaarbasis die 1600 uur moet maken, betekent dit dat hij meer uren moet werken zonder toezicht, begeleiding of instructie.

Het hangt van het aantal Tweede-Faseklassen af (en van het aantal lessen dat een school onder de 30 zit) hoeveel formatie de school hiermee bespaart. Een school met acht vierde klassen havo en vwo en vier vwo-5-klassen in de Tweede Fase spaart met een lessentabel van 28 uur min of meer een volledige baan uit (ervan uitgaande dat ieder uur voor de klas twee arbeidsuren voor een docent betekent).

Zo'n bezuiniging treft natuurlijk ook de docent Nederlands. Op het havo bijvoorbeeld beslaat Nederlands 1/8 van de totale studie-last. Redelijk zou dus zijn dat de leerling $1/8 \times 30 \times 2 = 7,5$ lessen van 50 minuten, verdeeld over havo-4 en -5, zou krijgen. Ook dit halen weinig scholen. Dat zou nog niet zo bezwaarlijk zijn, als die scholen konden aantonen dat de leerlingen het halve of anderhalve lesuur dat ze minder Nederlands krijgen, bij andere vakken terugkrijgen. Dit is echter niet het geval. Leerlingen zien dus per week minder docenten dan waar ze recht op hebben; anders gezegd: naar verhouding zijn de docenten, onder wie de docenten Nederlands, onvoldoende aanspreekbaar voor de leerlingen.

Hoewel het niet aan het bestuur is om verklaringen voor dit verschijnsel te zoeken, geeft de meest voor de hand liggende verklaring wel aan waarom wij van 'bezuinigingen' durven te spreken. De Tweede Fase moet namelijk 'budgettair neutraal' worden ingevoerd, dus met dezelfde hoeveelheid geld als waarmee voorheen ook de bovenbouw havo/vwo gefinancierd werd. Of scholen vóór

invoering van de Tweede Fase nu wel of niet al 30 uren van 50 minuten in de niet-examenklassen van de bovenbouw havo/vwo gaven, min of meer gestuurd door de toen geldende lessentabel, duidelijk is dat zij in de nieuwe situatie niet alle die formatie inzetten die nodig is om het minimum van 1000 slu's onderwijstijd voor niet-examenklassen te verzorgen. Het VON-bestuur is van mening dat de hier geschetste bezuiniging niet de bedoeling kan zijn.

Dit brengt het bestuur tot de volgende vragen.

1 Is het ministerie bekend met het verschijnsel dat veel scholen de Tweede Fase ingevoerd hebben zonder dat in het minimum van 1000 slu's onderwijstijd voor niet-examenklassen is voorzien?

2 Indien ja, wat wil het ministerie hieraan doen?

Het bestuur zal dit standpunt en deze vragen met een verzoek om een reactie aan het ministerie voorleggen.

Aankondiging algemene ledenvergadering VON

Plaats: Domstadacademie, Koningsbergerstraat 9, Utrecht (waarschijnlijk).

Datum: zaterdag 20 mei 2000.

Tijd: 10.30 - 12.30 uur (waarschijnlijk).

Voorlopige agendapunten:

- Vaststelling van het verslag van de ledenvergadering 1999
- Jaarverslag 1999 van de secretaris
- Jaarverslag 1999 van de Moer-redactie
- Financieel verslag 1999 en begroting 2000
- Financieel verslag 1999 en begroting 2000 Moer

Verzending vergaderstukken

Zoals afgesproken op de algemene ledenvergadering 1999 ontvangen de toen aanwezige leden de stukken automatisch. Overige be-

langstellende leden kunnen zich voor de algemene ledenvergadering aanmelden door een briefje te sturen naar het secretariaat: Majel Ruyters, Petrus Dondersstraat 26, 5614 AG Eindhoven; of een e-mail naar: M.Ruyters@fontys.nl. Zij ontvangen dan de agenda (met definitieve plaats en tijdstip) en andere vergaderstukken ongeveer een week van tevoren.

Utrecht, 27 maart 2000

Robbert Roosenboom, voorzitter